EFTERTAL

I Christopher Polhems fotspår

För 300 år sedan publicerades det första numret av den vetenskapliga tidskriften *Daedalus Hyperboreus*. Sex nummer gavs ut åren 1716–17 med undertiteln ”Några nya mathematiska och physicaliska försök och anmerckningar”. Initiativtagare och huvudförfattare var den unge Emanuel Swedenborg, vid den här tiden känd som Svedberg. Hans välgörare var Christopher Polhem.

Eftervärlden har ansett att den periodiska tidskriften är ett av den svenska ingenjörskonstens värdefullaste bokverk, ett arbete som redovisade framstegen inom olika teknikområden på ett rationellt sätt eller, som det heter, ”hvad som har fundament och hvad som sker på gissning”.

Titeln *Daedalus Hyperboreus* syftar dels på den grekiska berättelsen om Daedalus och sonen Ikaros, dels på ett folkslag som enligt myten bodde långt upp i norr, de så kallade hyperboréerna. De tjugo artiklar som ingår i utgåvorna är, med två undantag, på svenska och inte på latin som var brukligt vid denna tid. Det ledde bland annat till att tidskriften inte uppmärksammades utanför Sveriges gränser.

År 1931 startade Tekniska museet utgivningen av sin årsbok. Med titeln *Daedalus* knöt den an till sin historiska föregångare. Årsboken väckte också uppseende med sin radikala formgivning signerad Anders Billow. Utgåvan bröt mot traditionella regler genom typsnitt, kantrubriker och utfallande bilder. Bakom detta grafiska uttryck stod museets förste chef Torsten Althin som strävade efter en förnyad och framåtsyftande presentation av verksamheten.

Totalt har i dag 83 årgångar givits ut och antalet sidor uppgår till 15 000. Tre sekler efter Emanuel Swedenborgs lovvärda initiativ är tiden emellertid mogen för en förändring. Museets årsbok 2016–2017 blir den sista i en tid då vårt medielandskap är i snabb förändring och digitala medier gör sig allt mer märkbara.

Den sista årsboken handlar om att se världen. De stora samlingar av fotografiska objekt, fotografier, dokument och litteratur som museet har i sin vård presenteras här i en populär form.

Framöver kommer utgivningen av tryckta alster inte att ske årsvis utan i samband med museets övriga verksamhet, exempelvis utställningar, pedagogiska projekt och andra aktiviteter.

De satsningar på nya medieformer som hittills gjorts kommer att fortsätta och då inte minst genom en växelverkan mellan det tryckta och det digitala ordet. Exempelvis är årsböckernas 15 000 sidor i dag digitaliserade. Alla artiklar är sökbara via Libris och kan läsas digitalt.

Och även om de tekniska plattformarna för museets kunskapsförmedling ändrar karaktär så fortsätter museet att sprida kunskap om Sveriges tekniska historia. En ny tid kräver nya uttryck, i dag liksom på Emanuel Swedenborgs tid.

Åsa Marnell
Avdelningschef
Tekniska Museet

DÆDALUS HYPERBOREUS.

Eller

Några Nya

MATHEMATISKA och PHYSICALISKA

Försök

Och

Anmerckningar

För åhr 1716:

Som

Welborne Herr Assess. Pollheimer

Och

Andre Sinrike i Swerige

hafwa giordt

Och

Nu tid efter annan til almen nytto lemna.

DÆDALUS en auras carpit, ridetqve superne
Quos sibi Rex Minos struxit in orbe dolos.
Auras *Arte tuâ* sic tu, mi Dædale! carpe,
Atqve dolos ride quos Tibi turba struet,

Försäljes af Bokföraren.

UPSALA,
hos Kongl. Maj:tz och Upsala Academiæ Bokt.
JOHAN. HENR. WERNER 1716.